

EUROOPPALAINEN MAISEMAYLEISSOPIMUS

Johdanto

Euroopan neuvoston jäsenvaltiot, jotka ovat allekirjoittaneet tämän yleissopimuksen ja jotka

ottavat huomioon, että Euroopan Neuvosto pyrkii lisäämään jäsenvaltioidensa välistä yhtenäisyyttä sekä turvaamaan ja toteuttamaan käytännössä niiden perinteisesti yhteisiä ihanteita ja periaatteita varsinkin talouselämää ja yhteiskuntaa koskevien sopimusten avulla;

haluavat saavuttaa sosiaalisten tarpeiden, taloudellisen toiminnan ja ympäristön väliseen tasapainoon pohjautuvan kestäväen kehityksen;

kiinnittävät huomiota maiseman tärkeään merkitykseen julkisen edun kannalta kulttuuriin, ekologiaan, ympäristöön ja yhteiskuntaan liittyvissä asioissa ja pitävät sitä merkittävänä taloudellisen toiminnan voimavarana, jonka suojeleminen, hoito ja suunnittelu voi lisätä työpaikkoja;

ovat tietoisia siitä, että maisema vaikuttaa paikalliskulttuurin muotoutumiseen ja on olennainen osa Euroopan luonnon- ja kulttuuriperintöä ja että se edistää ihmisten hyvinvointia ja lujittaa eurooppalaista identiteettiä;

myöntävät, että maisema on tärkeä osa ihmisten elämänlaatua kaikkialla: sekä taajamissa että maaseudulla, sekä huono- että korkealaatuisilla alueilla, sekä arkiympäristössä että alueilla, joita pidetään huomattavan kauniina;

kiinnittävät huomiota siihen, että maa- ja metsätalouden, teollisuuden ja kaivostoiminnan tuotantotapojen, alue- ja kaupunkisuunnittelun, liikenteen, infrastruktuurin, matkailun ja virkistystoiminnan kehittyminen sekä yleisemmällä tasolla koko maailmantalouden muutokset nopeuttavat usein maiseman muuttumista;

toivovat vastaavansa yleisön toiveisiin saada nauttia laadukkaista maisemista ja osallistua aktiivisesti niiden kehittämiseen;

pitävät maisemaa yksilön ja sosiaalisen hyvinvoinnin tärkeänä osatekijänä ja katsovat, että jokaisella on sen suojeleminen, hoitoon ja suunnitteluun liittyviä oikeuksia ja velvollisuuksia;

ottavat huomioon luonnon ja kulttuuriperinnön suojeleminen ja hoitoon, alue- ja maankäytönsuunnitteluun, paikalliseen itsehallintoon ja valtion rajat ylittävään yhteistyöhön liittyvät voimassa olevat kansainväliset oikeudelliset asiakirjat, erityisesti yleissopimuksen Euroopan luonnonvaraisen kasviston ja eläimistön sekä niiden elinympäristön suojelesta (Bern, 19. syyskuuta 1979), Euroopan rakennustaiteellisen perinnön suojelesta koskevan yleissopimuksen (Granada, 3. lokakuuta 1985), tarkistetun eurooppalaisen yleissopimuksen arkeologisen perinnön suojelesta (Valletta, 16. tammikuuta 1992), eurooppalaisen puiteyleissopimuksen paikallisten ja alueellisten viranomaisten yhteistyöstä yli valtakunnan rajojen (Madrid, 21. toukokuuta 1980) sekä sen lisäpöytäkirjat, Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan (Strasbourg, 15. lokakuuta 1985), biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen (Rio, 5. kesäkuuta 1992), maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemista koskevan yleissopimuksen (Pariisi, 16. marraskuuta 1972) sekä yleissopimuksen tiedon saannista, kansalaisten osallistumisoikeudesta sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta ympäristöasioissa (Århus, 25. kesäkuuta 1998);

myöntävät, että Euroopan maiseman laatu ja monimuotoisuus on yhteinen voimavara ja että sen suojelemiseksi, hoitamiseksi ja suunnittelemiseksi on tärkeää tehdä yhteistyötä;

haluavat laatia uuden asiakirjan, jonka yksinomaisena tarkoituksena on kaikkien Euroopan maisemien suojeleminen, hoito ja suunnittelu;

ovat sopineet seuraavaa:

1 Luku

Yleiset määräykset

1 artikla

Määritelmät

Tässä yleissopimuksessa:

- a) "maisema" tarkoittaa aluetta sellaisena kuin ihmiset sen mieltävät ja jonka ominaisuudet johtuvat luonnon ja/ tai ihmisen toiminnasta ja vuorovaikutuksesta;
- b) "maisemapolitiikka" tarkoittaa toimivaltaisten viranomaisten muotoilemia yleisiä periaatteita, strategioita ja ohjeita, jotka mahdollistavat erityiset maiseman suojele-, hoito- ja suunnittelutoimenpiteet;
- c) "maiseman laatutavoite" tarkoittaa sellaisia yksittäiseen maisemaan kohdistuvia tavoitteita, jotka muotoilevat toimivaltaiset viranomaiset. Tavoitteet muotoillaan niiden toiveiden pohjalta, joita yleisöllä on ympäristönsä maisemallisiin piirteisiin liittyen;
- d) "maisemansuojelu" tarkoittaa maiseman erityis- tai ominaispiirteiden säilyttämistä ja ylläpitoa toimenpitein, jotka ovat perusteltuja luonnonmuotojen ja/tai ihmisen toiminnan perinnearvon vuoksi;
- e) "maisemanhoito" tarkoittaa toimintaa, jolla kestävä kehityksen näkökulmasta varmistetaan maiseman säännöllinen hoitaminen ja jolla ohjataan ja yhteensovitetaan yhteiskunnan, talouden ja ympäristön kehityksen aiheuttamia muutoksia;
- f) "maisemasuunnittelu" tarkoittaa voimakasta ennakoivaa toimintaa, jonka tarkoituksena on parantaa, ennallistaa tai luoda maisemia.

2 artikla

Soveltamisala

Jos 15 artiklassa ei toisin määrätä, tätä yleissopimusta sovelletaan sopimuspuolten koko alueeseen ja se käsittää luonnon-, maaseutu- ja taajama-alueet ja taajamien reuna-alueet. Soveltamisalaan sisältyvät maa-, sisävesi- ja merialueet. Yleissopimus koskee yhtä lailla huomattavina pidettäviä maisemia kuin arkiympäristöjä ja huonolaatuiseiakin maisemia.

3 artikla

Tavoitteet

Tämän yleissopimuksen tavoitteet ovat maisemansuojelun, -hoidon ja -suunnittelun edistäminen sekä eurooppalaisen maisemayhteistyön järjestäminen.

2 Luku

Kansalliset toimenpiteet

4 artikla

Vastuun jakaminen

Kukin sopimuspuoli panee tämän yleissopimuksen ja erityisesti sen 5 ja 6 artiklan täytäntöön oman sisäisen työnjakonsa, perustuslaillisten periaatteidensa ja hallinnollisten järjestelyjensä sekä läheisyysperiaatteen mukaisesti ja ottaen huomioon Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan. Kukin sopimuspuoli panee tämän yleissopimuksen täytäntöön oman politiikkansa mukaisesti poikkeamatta kuitenkaan yleissopimuksen määräyksistä.

5 artikla

Yleiset toimenpiteet

Kukin sopimuspuoli sitoutuu:

- a) tunnustamaan lainsäädännössään maisemat olennaiseksi osaksi ihmisten ympäristöä, yhteisen kulttuuri- ja luonnonperinnön monimuotoisuuden ilmentymäksi ja identiteettinsä perustaksi;
- b) laatimaan ja toteuttamaan 6 artiklassa mainittujen erityistoimenpiteiden avulla maisemansuojeluun, -hoitoon ja -suunnitteluun tähtäävää maisemapolitiikkaa;
- c) ottamaan käyttöön menettelytapoja, joiden kautta yleisö, paikallis- ja alueviranomaiset ja muut asianosaiset voivat osallistua tämän artiklan b kohdassa mainitun maisemapolitiikan määrittämiseen ja toteuttamiseen;
- d) sisällyttämään maisemanäkökohdat alue- ja kaupunkisuunnittelupolitiikkaansa sekä kulttuuri-, ympäristö-, maatalous-, sosiaali- ja talouspolitiikkaansa ja muihin toimintaohjelmiin, joilla saattaa olla suoraa tai välillistä vaikutusta maisemaan.

6 artikla

Erityistoimenpiteet

A. Tietoisuuden lisääminen

Kukin sopimuspuoli sitoutuu lisäämään kansalaisyhteiskunnan, yksityisten järjestöjen ja viranomaisten tietoisuutta maisemien arvosta, merkityksestä ja muuttumisesta.

B. Koulutus

Kukin sopimuspuoli sitoutuu edistämään:

- a) koulutusta asiantuntijoille, joiden tehtävät liittyvät maiseman arviointiin ja maisemaan kohdistuvaan toimintaan;
- b) maisemapolitiikkaan sekä maisemansuojeluun, -hoitoon ja -suunnitteluun liittyvien monitieteellisten koulutusohjelmien järjestämistä yksityisen ja julkisen sektorin ammattilaisille ja asianosaisille yhdistyksille;
- c) maiseman arvoja sekä maisemansuojeluun, -hoitoon ja -suunnitteluun liittyviä kysymyksiä käsittelevien koulu- ja yliopistokurssien järjestämistä soveltuviin oppiaineisiin.

C. Määrittäminen ja arviointi

1. Tämän yleissopimuksen 5 artiklan c kohdassa tarkoitettujen asianosaisten aktiivisen osallistumisen avulla ja lisätäkseen tietoa maisemistaan, kukin sopimuspuoli sitoutuu:

- a. i) tunnistamaan maisemansa koko alueellaan;
  - ii) analysoimaan maisemien ominaispiirteet ja niitä muuttavat tekijät;
  - iii) kiinnittämään huomiota muutoksiin;
  - b. arvioimaan näin määritetyt maisemat ottaen huomioon asianosaisten ja väestön niille antaman erityisarvon
2. Näiden määritys- ja arviointimenettelyjen apuna käytetään kokemusten ja menetelmien vaihtoa, jota järjestetään sopimuspuolten välillä Euroopan tasolla 8 artiklan mukaisesti.

D. Maiseman laatutavoitteet

Kukin sopimuspuoli sitoutuu 5 artiklan c kohdan mukaisen julkisen kuulemisen jälkeen laatimaan määritetyille ja arvioiduille maisemille laatutavoitteet.

E. Toimeenpano

Maisemapolitiikan toimeenpanemiseksi kukin sopimuspuoli sitoutuu ottamaan käyttöön keinoja, joiden tarkoituksena on maisemansuojelu, -hoito ja/tai -suunnittelu.

8 artikla

Keskinäinen apu ja tietojen vaihto

Sopimuspuolet sitoutuvat tekemään yhteistyötä tehostaakseen tämän yleissopimuksen muiden artiklojen nojalla toteutettuja toimenpiteitä, ja erityisesti:

- a) antamaan toisilleen teknistä ja tieteellistä apua maisema-asioissa keräämällä ja vaihtamalla kokemuksija tutkimusprojektien tuloksia;
- b) edistämään maisema-asiantuntijoiden vaihtoa erityisesti koulutusta ja tiedonvälitystä varten;
- c) vaihtamaan tietoja kaikissa yleissopimuksen määräysten kattamissa asioissa.

9 artikla

Rajat ylittävät maisemat

Sopimuspuolet kannustavat valtioiden rajat ylittävää paikallis- ja alueyhteistyötä ja tarvittaessa valmistelevat ja toteuttavat yhteisiä maisemaohjelmia.

10 artikla

Yleissopimuksen täytäntöönpanon valvonta

1. Euroopan neuvoston ministerikomitea nimeää olemassa olevista Euroopan neuvoston 1perussäännön 17 artiklan nojalla perustetuista toimivaltaisista asiantuntijakomiteoista ne, jotka vastaavat yleissopimuksen täytäntöönpanon valvonnasta.

2. Jokaisen asiantuntijakomitean kokouksen jälkeen Euroopan neuvoston pääsihteeri antaa ministerikomitealle raportin tehdystä työstä ja yleissopimuksen toimivuudesta.

3. Asiantuntijakomitea antaa ministerikomitealle ehdotuksen Euroopan neuvoston maisemapalkinnon myöntämiskriteereistä ja sitä koskevista säännöistä.

11 artikla

Euroopan neuvoston maisemapalkinto

1. Euroopan neuvoston maisemapalkinto on tunnustus, joka voidaan myöntää paikallis- ja alueviranomaisille ja niiden ryhmittymille, jotka ovat osana tämän yleissopimuksen sopimuspuolen maisemapolitiikkaa ottaneet käyttöön sellaisia toimintaperiaatteita tai toimenpiteitä joiden tarkoituksena on oman alueen maisemansuojelu, -hoito ja/tai -suunnittelu ja jotka ovat osoittautuneet pysyvästi tehokkaiksi ja ovat siten esimerkkinä muille alueviranomaisille Euroopassa. Tunnustus voidaan myöntää myös kansalaisjärjestöille, jotka ovat erityisen merkittävästi osallistuneet maisemansuojeluun, -hoitoon tai -suunnitteluun.

2. Sopimuspuolet toimittavat Euroopan neuvoston maisemapalkintoa koskevat hakemukset 10 artiklassa mainituille asiantuntijakomiteoille. Useamman valtion raja-alueiden paikallis- ja alueviranomaiset ja niiden ryhmittymät voivat tehdä yhteisen hakemuksen, jos ne hoitavat maisemaa yhdessä.

3. Tämän yleissopimuksen 10 artiklassa mainittujen asiantuntijakomiteoiden ehdotuksesta ministerikomitea määrittelee ja julkaisee Euroopan neuvoston maisemapalkinnon myöntämiskriteerit, hyväksyy sitä koskevat säännöt ja myöntää palkinnon.

4. Euroopan neuvoston maisemapalkinnon myöntämisen tarkoituksena on kannustaa palkinnon saajia varmistamaan kyseisten maisema-alueiden kestävä suojelu, hoito ja/tai suunnittelu.

4 Luku

Loppumääräykset

12 artikla

Yleissopimuksen ja muiden asiakirjojen suhde

Tämän yleissopimuksen määräykset eivät rajoita muihin voimassa oleviin tai tuleviin sitoviin kansallisiin tai kansainvälisiin asiakirjoihin sisältyvien maisemansuojelua, -hoitoa ja -suunnittelua koskevien tiukempien määräysten soveltamista.

13 artikla

Allekirjoittaminen, ratifiointi ja voimaantulo

1. Tämä yleissopimus on avoinna Euroopan neuvoston jäsenvaltioiden allekirjoitettavaksi. Se on ratifioitava tai hyväksyttävä. Ratifioimis- tai hyväksymiskirjat talletetaan Euroopan neuvoston pääsihteerin huostaan.
2. Yleissopimus tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä, kun on kulunut kolme kuukautta siitä päivästä, jona kymmenen Euroopan neuvoston jäsenvaltiota on ilmaissut haluavansa sitoutua yleissopimukseen tämän artiklan edellisen kohdan määräysten mukaisesti.
3. Sellaisen allekirjoittajavaltion osalta, joka myöhemmin ilmaisee haluavansa sitoutua tähän yleissopimukseen, yleissopimus tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä, kun on kulunut kolme kuukautta kyseisen valtion ratifioimis- tai hyväksymiskirjan tallettamisesta.

14 artikla

Liittyminen

1. Tämän yleissopimuksen voimaantulon jälkeen Euroopan neuvoston ministerikomitea voi kutsua Euroopan yhteisön ja minkä tahansa Euroopan neuvoston ulkopuolisen Euroopan valtion liittymään yleissopimukseen Euroopan neuvoston perussäännön 20 artiklan d kohdan määräysten mukaisesti enemmistöpäätöksellä ja ministerikomiteapaikkaan oikeutettujen valtioiden yksimielisellä äänestyspäätöksellä.
2. Tähän yleissopimukseen liittyvän valtion osalta tai Euroopan yhteisön osalta, jos se liittyy yleissopimukseen, yleissopimus tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä, kun on kulunut kolme kuukautta liittymiskirjan tallettamisesta Euroopan neuvoston pääsihteerin huostaan.

15 artikla

Alueellinen soveltaminen

1. *Allekirjoittaessaan tämän yleissopimuksen tai tallettaessaan ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa valtio tai Euroopan yhteisö voi määrittää alueen tai alueet, joihin tätä yleissopimusta sovelletaan.*
2. *Sopimuspuoli voi myöhemmin Euroopan neuvoston pääsihteerille osoitetulla lauselmalla laajentaa tämän yleissopimuksen soveltamista muuhun lauselmassa määritettyyn alueeseen. Yleissopimus tulee sellaisen alueen osalta voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä, kun on kulunut kolme kuukautta siitä päivästä, jona pääsihteeri on saanut lauselman.*
3. Tämän artiklan kahden edellisen kohdan mukaisesti toimitettu lauselma voidaan lauselmassa mainitun alueen osalta peruuttaa Euroopan neuvoston pääsihteerille osoitetulla ilmoituksella.

Peruutus tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä, kun on kulunut kolme kuukautta siitä päivästä, jona pääsihteeri on saanut ilmoituksen.

16 artikla

Irtisanoutuminen

1. Sopimuspuoli voi milloin tahansa sanoutua irti tästä yleissopimuksesta Euroopan neuvoston pääsihteerille osoitetulla ilmoituksella.

2. Irtisanoutuminen tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä, kun on kulunut kolme kuukautta siitä päivästä, jona pääsihteeri on saanut ilmoituksen.

17 artikla

Muutokset

1. Sopimuspuolet tai 10 artiklassa mainitut asiantuntijakomiteat voivat ehdottaa muutoksia tähän yleissopimukseen.

2. Muutosehdotukset ilmoitetaan Euroopan neuvoston pääsihteerille, joka antaa ne tiedoksi Euroopan neuvoston jäsenvaltioille, muille sopimuspuolille sekä Euroopan neuvoston ulkopuolisille Euroopan valtioille, jotka on kutsuttu liittymään tähän yleissopimukseen 14 artiklan määräysten mukaisesti.

3. Tämän yleissopimuksen 10 artiklassa mainitut asiantuntijakomiteat käsittelevät muutosehdotukset ja toimittavat sopimuspuolten edustajien kolmen neljäsosan enemmistöllä hyväksymän tekstin ministerikomitean hyväksyttäväksi. Kun ministerikomitea on hyväksynyt tekstin Euroopan neuvoston perussäännön 20 artiklan d kohdan määräysten mukaisella enemmistö-päätöksellä ja ministerikomiteapaikkaan oikeutettujen sopimusvaltioiden yksimielisellä äänestyspäätöksellä, teksti toimitetaan sopimuspuolten hyväksyttäväksi.

4. Muutos tulee voimaan sen hyväksyneiden sopimuspuolten osalta seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä, kun on kulunut kolme kuukautta siitä päivästä, jona kolme Euroopan neuvoston jäsenvaltiota on ilmoittanut pääsihteerille hyväksyneensä muutoksen. Sellaisen sopimuspuolen osalta, joka myöhemmin hyväksyy muutoksen, muutos tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä, kun on kulunut kolme kuukautta siitä päivästä, jona tämä sopimuspuoli on ilmoittanut pääsihteerille hyväksyneensä muutoksen.

18 artikla

Ilmoitukset

Euroopan neuvoston pääsihteeri ilmoittaa Euroopan neuvoston jäsenvaltioille sekä tähän yleissopimukseen liittyneille valtioille tai Euroopan yhteisölle

- a) kaikista allekirjoituksista;
- b) kaikista ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjojen tallettamisista;
- c) kaikista tämän yleissopimuksen 13, 14 ja 15 artiklan mukaisista voimaantulopäivistä;
- d) kaikista 15 artiklan mukaisesti esitetyistä lauselmista;
- e) kaikista 16 artiklan mukaisista irtisanoutumisista;
- f) kaikista muutosehdotuksista, 17 artiklan mukaisesti hyväksytyistä muutoksista ja muutosten voimaantulopäivistä;
- g) muista toimista, ilmoituksista, tiedoista tai tiedonannoista, jotka liittyvät tähän yleissopimukseen.

Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet ovat asianmukaisesti valtuutettuina allekirjoittaneet tämän yleissopimuksen.

Laadittu Firenzessä 20 päivänä lokakuuta 2000 englannin ja ranskan kielellä, molempien tekstien ollessa yhtä todistusvoimaisia, yhtenä kappaleena, joka talletetaan Euroopan neuvoston arkistoon.

Euroopan neuvoston pääsihteeri toimittaa siitä oikeaksi todistetun jäljennöksen kullekin Euroopan neuvoston jäsenvaltiolle sekä muulle valtiolle tai Euroopan yhteisölle, jos se on kutsuttu liittymään tähän yleissopimukseen.